

452°F

452°F Original Year 01 - 2010
Issue Año
Versión Any
original Urtea
Versió 2
original
Bertsio
originala

#02

EDITORIAL en-

We are pleased to present this second issue of *452°F Journal of Literary Theory and Comparative Literature*. Behind it we find the work and effort of an Editorial Board which includes new members, as well as the support of an International Advisory Board that continues to offer its work to enforce this project. Moreover, we also have to mention the financial support granted by the Consell Social (UAB) through its Programa Universitat i Societat, and by the ETC from the same university.

For this monographic section of *452°F* we decided to focus on the interest created by postcolonial and subaltern studies, as well as on the discussion of comparative literature as the discipline that aims to overcome the national identifications of literature. We have tried to present some ways in which those disciplines are productive for literary theory; different kinds of strategies they use to approach the literary event, and which are their contributions to the literary corpus. Thus, we can ask ourselves if there is a certain stagnation of criticism in its approach to the texts; in other words, whether new literary proposals have not been incorporated to theoretical thought, or whether on the contrary they reveal their productivity in practice. We proposed two ways to organize the problematization of the relation between national identities and literature. On the one hand, we suggested the analysis of literary texts that would argue, propose or ask themselves about national identities. For this line of analysis we did not want to be led by already-established conceptualizations of the nationalities those literatures are assigned to. We have valued those approaches that suggest breaking and questioning the established, as well as those articulations that justify traditional assignments when the approach is well-supported and original.

On the other hand, we were also interested in the questioning through original disciplinary and theoretical reflections that would provide possible answers to the problematization of the immovable relation within the noun phrase *national literature*, a dismantling of the naturalness of this relation that has been developing in different areas of the academia. The concepts of deconstruction (Derrida), postnationality (Gabilondo, Castany Prado, Resina), postcoloniality (Bhabha, Said), empire and globalization (Hart, Negri), nomadism (Gnisci), subalternity (Spivak) and the identity as rhizome (Deleuze—Guattari) are only a few that can be incorporated to a new reflection on national identity and its relation with the disciplines that

study literature. We have tried to find contemporary approaches to the subject, both in their attempts to understand the present situation of literature and its study, and also in their overview of the state of the art in different geographical areas.

The Monographic section of this issue includes four collaborations. In "Apología de la literatura inmigrante", Paula Meiss starts analysing migratory travel literature as a new subgenre, to conclude questioning not only the concept of "national literature", but also the understanding of national identities that comparative literature proposes. "Interrogating Notions of Nationhood, Nation and Globalization in Postcolonial Africa" by Elda and Chipso Hungwe is based on the close reading of four novels that interestingly exemplify the transition from a criticism that is born out of postcolonial thought, to an analysis that differentiates itself through its focus on concepts such as "nation," "nationality," ethnicity" or "nationalism." The third article, "My Name Is Legion: Literature and Genealogy in António Lobo Antunes" by Aino Rinhaug, is based on Foucault's and Deleuze's theoretical proposals, aiming at the better understanding of the power relations that articulate the discourse on the nation, and the nation as a discourse. The last article of the monographic section, "Re-enacting the Nation: Unsettling Narratives in the El Güegüense Theatre of Nicaragua", by Alberto Guevara, carries out a comparison between the critical reading of the play and the different stage productions of it in different festivities, to propose the dramatic genre as a site where the homogeneity of cultures and identities are questioned through *mestizaje*.

The Miscellany section also has four articles. Raquel de Medeiros Marcato in "Gênero comercial em evidência: O filme *Cidade de Deus* manipula a realidade?" attacks the stereotypes that commercial cinema makes use of in order to represent realistic violence. Владимир Луарсабишвили's article "«к переводу стихотворения г. арести 'Defenderé la casa de mi padre'" presents some of the poetic translation problems that we can find when dealing with two languages that do not have an extensive interchange. It is a special collaboration for this issue in its Basque version, written by the same translator whose work is analysed in the article. Leticia Pérez in "The Surrealist Collection of Objects" analyses the object collecting that different Surrealist artists practiced as an expression of a certain positioning towards the materialism of society. Last, but not least, Melissa Guenther offers in "L'Espagne sous le regard d'une Française: la *Relation du voyage d'Espagne* (1691) de Madame d'Aulnoy" a contrast between Spanish and French feminine representations, under the gaze of a female traveller of the 17th century.

Probably one of the most interesting proposals of our understanding of the monographic section of this second issue of *452° F* lies in the fact that it does not suggest continuity, but a breaking-off. We invite the reader to actually read and interpret: to be critical; and we hope that s/he is not left indifferent to the proposal we offer. The aim of the journal's second issue is to provide original perspectives and, to a certain extent, a summary of the aspirations of the journal as an instrument of spreading and updating knowledge: we offer a selection done today to understand what is happening today around literature.

EDITORIAL

es-

Presentamos aquí el segundo número de *452°F Revista de Teoría de la literatura y Literatura comparada*. Tras la aparición de este ejemplar se esconde el trabajo de un consejo de redacción renovado por nuevas presencias, así como de un comité científico que continúa ofreciendo su apoyo a este proyecto. Además, podemos mencionar la ayuda financiera obtenida del Consell Social de la UAB a través de su Programa Universitat i Societat, así como del ETC de la misma universidad.

Para este monográfico de *452°F* hemos querido partir del interés que han creado los estudios poscoloniales y de subalternidad, así como de la discusión de la literatura comparada entendida como la disciplina que apunta a superar las identificaciones nacionales de la literatura. Hemos buscado presentar de qué maneras esas disciplinas son productivas para la teoría de la literatura, de qué diferentes estrategias se valen para acercarse al hecho literario, y cuáles son los aportes que añaden al corpus teórico. De esta forma podemos preguntarnos si existe un cierto estancamiento de la crítica en su acercamiento a los textos, esto es, si las nuevas propuestas literarias no han sido incorporadas a la reflexión teórica, o si en cambio, demuestran su productividad en la práctica. Propusimos como eje la problematización de la relación entre identidades nacionales y literatura a través de dos vías. Por un lado, sugerimos el análisis de textos literarios que cuestionaran, propusieran y/o se interrogaran acerca de las identidades nacionales. Para ello no deseamos regirnos por conceptualizaciones ya establecidas en relación con las nacionalidades a las que se adscriben las literaturas. Se han valorado enfoques que tienden hacia la ruptura y el cuestionamiento, así como aquellas articulaciones que justifican las adscripciones tradicionales si el enfoque es fundamentado y original.

Por otra parte, buscamos también el cuestionamiento a través de reflexiones teórico-disciplinares novedosas, que articularan respuestas posibles a la puesta en duda de lo inamovible del sintagma *literatura nacional*, una desarticulación de lo natural de esta relación que viene sucediendo en diversos ámbitos de la academia. Los conceptos de deconstrucción (Derrida), posnacionalidad (Gabilondo, Castany Prado, Resina), poscolonialidad (Bhabha, Said), imperio y globalización (Negri, Hart), nomadismo (Gnisci) y subalternidad (Spivak), y la identidad como rizoma (Deleuze-Guattari) son sólo algunos de los que es posible incorporar

a una nueva reflexión sobre la identidad nacional y su relación con las disciplinas que estudian la literatura. Hemos buscado acercamientos al tema que pudieran caratularse de contemporáneos, en tanto buscan comprender la situación actual de la literatura y su estudio; y también en cuanto proceden de reflexiones formadas en el conocimiento del estado de la cuestión en los diversos ámbitos geográficos.

El Monográfico de este número cuenta con cuatro colaboraciones. En el artículo «Apología de la literatura inmigrante», Paula Meiss parte del estudio del relato de viaje migratorio, para acabar el análisis poniendo en duda no sólo el concepto de «literatura nacional», sino la misma comprensión de la identidad nacional desde la literatura comparada. «Interrogating Notions of Nationhood, Nation and Globalisation in Postcolonial Africa» de Elda y Chipso Hungwe, se basa en la lectura de cuatro novelas y ejemplifica de forma muy interesante la transición de una crítica que nace del pensamiento poscolonial, a un análisis que consigue dar un paso diferenciador al centrarse en conceptos como «nación», «nacionalidad», «etnicidad» o «nacionalismo». El tercer artículo, «*My Name Is Legion: Literature and Genealogy in António Lobo Antunes*» de Aino Rinhaug, nace de las propuestas teóricas foucaultianas y deleuzianas con el objetivo de comprender mejor las relaciones de poder que articulan el discurso de la nación, y la nación como discurso. El último artículo del monográfico, «Re-enacting the Nation: Unsettling Narratives in the El Güegüense Theatre of Nicaragua» de Alberto Guevara, lleva a cabo una comparación entre la lectura crítica de la obra de teatro, y las diferentes puestas en escena en festividades, para así proponer el género dramático como lugar donde se cuestiona desde el mestizaje la homogeneización de las identidades y culturas. En todos ellos, creemos, es posible leer la teoría de la literatura, la literatura comparada y la misma literatura como anclaje de un pensamiento que libera las identidades colectivas de las imposiciones geopolíticas establecidas en el mapa global actual, abriendo la posibilidad a nuevas comprensiones que rompen con una idea ontológica del ser nacional.

La sección de Miscelánea cuenta en esta ocasión con cuatro artículos. Raquel de Medeiros Marcato en «Gênero comercial em evidência: O filme Cidade de Deus manipula a realidade?» ataca los estereotipos de los que parte un cierto cine comercial para utilizar representaciones de la violencia realista. El artículo de Владимир Луарсабишвили «к переводу стихотворения г. арести "Defenderé la casa de mi padre"» presenta algunos problemas de traducción poética entre dos lenguas sin intercambio extenso, y es una colaboración especial en su versión en euskera, realizada por el mismo traductor cuyo trabajo se analiza en el artículo. Leticia Pérez en «The Surrealist Collection of Objects» lleva adelante un análisis del coleccionismo que desarrollaron diversos artistas surrealistas como expresión de una postura ante el materialismo de la sociedad. Por último, Melissa Guenther ofrece en «L'Espagne sous le regard d'une Française: la *Relation du voyage d'Espagne* (1691) de Madame d'Aulnoy» un contraste entre las representaciones femeninas españolas y francesas bajo la mirada de una viajera del siglo XVII.

Puede que una de las propuestas más interesantes que resulten de nuestra lectura del monográfico de este segundo número de *452ºF* resida en que no se limita a proponer la continuidad, sino la ruptura. Invitamos al lector a que lea e interprete: a que sea crítico; y esperamos que no quede indiferente ante la propuesta que ofrecemos en este propósito de conseguir un segundo número de la revista que aúne perspectivas novedosas y que resuma en gran medida las aspiraciones de la revista en tanto instrumento de difusión y actualización: ofrecemos un trabajo hecho hoy para entender hoy lo que pasa alrededor de la literatura.

Presentem aquí el segon número de *452°F Revista de Teoria de la Literatura i Literatura Comparada*. Darrere de l'aparició d'aquest exemplar s'amaga el treball d'un consell de redacció renovat per noves presències, així com un comitè científic que continua oferint el seu suport a aquest projecte. Podem mencionar, a més, la ajuda financera obtinguda del Consell Social de la UAB mitjançant el seu programa Universitat i Societat, així com del ETC de la mateixa universitat.

En aquest monogràfic de *452°F* hem volgut partir de l'interès que han creat els estudis postcolonials i de la subalternitat, així com de la discussió de la literatura comparada entesa como una disciplina que apunta a superar les identifications nacionals de la literatura. Hem buscat presentar de quines maneres aquestes disciplines son productives per a la teoria de la literatura, quines estratègies utilitzen per aproximar-se al fenomen literari i quines son les aportacions que afegixen al corpus teòric. D'aquesta manera podem preguntar-nos si existeix un cert estancament de la crítica en el seu acostament als textos, és a dir, si les noves propostes literàries no han sigut incorporades a la reflexió teòrica o si, en canvi, demostren la seva productivitat en la pràctica. Vam proposar com a eix la problematització de la relació entre identitats nacionals i literatura a través de dues vies. D'una banda, vam suggerir l'anàlisi de textos literaris que qüestionessin, proposessin i/o s'interroguessin sobre les identitats nacionals. Per a aquest propòsit no desitgem regir-nos per conceptualitzacions ja establertes en relació amb les nacionalitats a les quals s'adscriuen les literatures. S'han valorat enfocaments que tendeixen cap a la ruptura i el qüestionament, així com aquelles articulacions que justifiquen les adscripcions tradicionals si l'enfocament és fonamentat i original.

D'una altra banda, vam buscar també el qüestionament a través de reflexions teòrico-disciplinars noves, que articlessin respostes possibles a la posada en dubte de la immobilitat del sintagma *literatura nacional*, una desarticulació de la naturalitat d'aquesta relació que ve succeint en diversos àmbits de l'acadèmia. Els conceptes de deconstrucció (Derrida), posnacionalitat (Gabilondo, Castany Prado, Resina), poscolonialitat (Bhabha, Said), imperi i globalització (Negri, Hart), nomadisme (Gnisci), subalternitat (Spivak) i la identitat com a rizoma (Deleuze-Guattari) són només alguns dels quals és possible incorporar a una nova reflexió

sobre la identitat nacional i la seva relació amb les disciplines que estudien la literatura. Hem buscat aproximacions al tema que poguessin considerar-se contemporànies, en tant que busquen comprendre la situació actual de la literatura i la seva investigació; i també quan procedeixen de reflexions formades en el coneixement de l'estat de la qüestió en els diversos àmbits geogràfics.

El Monogràfic d'aquest número consta de quatre col·laboracions. En l'article «Apología de la literatura inmigrante», Paula Meiss parteix de l'estudi del relat de viatge migratori, per acabar l'anàlisi posant en dubte no només el concepte de «literatura nacional», sinó la mateixa comprensió de la identitat nacional des de la literatura comparada. «Interrogating Notions of Nationhood, Nation and Globalisation in Postcolonial Africa» d'Elda i Chipso Hungwe, es basa en la lectura de quatre novel·les i exemplifica de forma molt interessant la transició d'una crítica que neix del pensament poscolonial, a una anàlisi que aconseguix donar un pas diferenciador al centrar-se en conceptes com «nació», «nacionalitat», «etnicitat» o «nacionalisme». El tercer article, «*My Name Is Legion: Literature and Genealogy in António Lobo Antunes*» d'Aino Rinhaug, neix de les propostes teòriques foucaultianes i deleuzianes amb l'objectiu de comprendre millor les relacions de poder que articulen el discurs de la nació i la nació com a discurs. L'últim article del monogràfic, «Re-enacting the Nation: Unsettling Narratives in the El Güegüense Theatre of Nicaragua» d'Alberto Guevara, porta a terme una comparació entre la lectura crítica de l'obra de teatre i les diferents posades en escena en festivitats, per proposar el gènere dramàtic com a lloc on es qüestiona des del mestissatge la homogeneïtzació de les identitats i cultures. En tots ells, creiem, és possible llegir la teoria de la literatura, la literatura comparada i la mateixa literatura com l'ancoratge d'un pensament que allibera les identitats col·lectives de les imposicions geopolítiques establertes al mapa global actual, obrint la possibilitat a noves comprensions que trenquen amb una idea ontològica del ser nacional.

La secció de Miscel·lània compta en aquesta ocasió amb quatre articles. Raquel de Medeiros Marcato en «Gênero comercial em evidência: O filme Cidade de Deus manipula a realidade?» ataca els estereotips dels quals parteix un cert cinema comercial per a utilitzar representacions de la violència realista. L'article de Владимир Луарсабишвили «к переводу стихотворения г. арести "Defensaré la casa del meu pare"» presenta alguns problemes de traducció poètica entre dues llengües sense intercanvi extens, i és una col·laboració especial en la seva versió en euskera realitzada pel mateix traductor, el treball del qual s'analitza en l'article. Leticia Pérez a «The Surrealist Collection of Objects» porta a terme una anàlisi del coleccionisme que van desenvolupar diversos artistes surrealistes com a expressió d'una postura davant del materialisme de la societat. Finalment, Melissa Guenther ofereix en «L'Espagne sous le regard d'une Française: la *Relation du voyage d'Espagne* (1691) de Madame d'Aulnoy» un contrast entre les representacions femenines espanyoles i franceses sota la mirada d'una viatgera del segle XVII.

Potser una de les propostes més interessants que resulten de la nostra lectura del monogràfic d'aquest segon número de *452°F* resideix en que no es limita a proposar la continuïtat, sinó que aposta per la ruptura. Convidem al lector a que llegeixi i interpreti, a que sigui crític. Esperem que no quedi indiferent davant la proposta que oferim sota l'objectiu d'aconseguir un segon número que incorpori noves perspectives i que resumeixi en gran mesura les aspiracions de la revista en tant que instrument de difusió i actualització: oferim un treball fet avui per entendre avui el que passa al voltant de la literatura.

EDITORIALA eu-

452°F Literaturaren teoria era Literatura konparatua aldizkariaren bigarren alea da hemen aurkeztu duguna. Argitalpen honen atzean, erredakzio kontseilu berrituaren lana dago, eta baita proiektua babesten jarraitzen duen batzorde zientifikoarena ere. Gainera, Universitat Autònoma de Barcelona-ko Consell Social-ak, Universitat i Societat programaren bitartez, emandako diru-laguntza aipatu behar dugu, eta baita unibertsitateko ETC-ak emandakoa ere.

Ale honetako monografikoaren oinarrian, ikasketa postkolonialek eta subalternitate ikasketek sortu duten interesa dago. Literatura konparatuaren baitan sortutako eztabaida hori hartu dugu aintzat, literatura eta nazioak lotzen dituen identifikazioa gainditzearen alde egiten duela kontuan izanda. Diziplina horiek literaturaren teoriari eta corpus teorikoari egin dizkieten ekarpenak aztertu nahi izan ditugu, eta baita gertaera literarioa hurreratzeko erabiltzen dituzten estrategiak ere. Geure buruari galdegin diogu kritika geldirik ote dagoen nolabait, testuetara hurbiltzean, hau da, hausnarketa teorikoak ez ote dituen literatur proposamen berriak bere egin edota praktikan frogatzen ote den proposamen horien emankortasuna. Nazio identitateen eta literaturaren arteko harremanaren problematizazioa hartu genuen ardatz, bi bidetatik. Alde batetik, nazio identitateen inguruan galderak eta zalantzak planteatzen dituzten literatur testuen azterketa iradoki genuen. Horretarako, ez ditugu literaturari esleitzen zaizkion nazionalitateen inguruan nagusitu diren kontzeptualizazioak erabili nahi. Haustura eta zalantza dakarten ikuspuntuak hartu ditugu aintzat, baina baita tradizioari atxikitakoak ere, originalak eta ongi oinarritutakoak izatekotan.

Literatura nazionala, aldaezina dirudien sintagma hori, zalantzan jartzen duten diziplina-hausnarketa berritzaileak bilatu nahi izan ditugu, harreman horretan naturala dena desegiten dutenak, akademiaren arlo ezberdinetan egiten ari diren bezala. Beraz, nazio identitatearen eta literatura ikertzen duten diziplinen arteko harremanaren inguruan hausnartzeko erabiliko ditugun kontzeptuen artean izango ditugu dekonstrukzioa (Derrida), postnazionalitatea (Gabilondo, Castany Prado, Resina), postkolonialitatea (Bhabha, Said), inperioa eta globalizazioa (Negri, Hart), nomadismoa (Gnisci) eta subalternitatea (Spivak), edota identitatea errizoma gisa (Deleuze-Guattari). Garaikidetzat har ditzakegun hurbilketak hartu ditugu aintzat; literaturaren eta bere ikerketaren egungo egoera ulertzea dute helburu, eta gainera, leku

ezberdinetan, gaia zertan den jakinda egindako hausnarketak dira.

Ale honetako monografikoak lau kolaborazio ditu. "Apología de la literatura inmigrante" artikuluan, Paula Meissek migrazio-bidaien kontakizunak aztertu ditu, zalantzan jarriaz "literatura nazionala" kontzeptua eta baita nazio identitatea ere, literatura konparatuaren ikuspegitik. Elda eta Chipo Hungweren "Interrogating Notions of Nationhood, Nation and Globalisation in Postcolonial Africa" artikulua lau nobelen irakurketa da eta oso modu interesgarrian adierazten du pentsamendu postkolonialean sortutako kritikatik pauso bat haratago doan kritikarako trantsizioa, "nazioa", "naziotasuna", "etniatasuna" edota "nazionalismoa" bezalako kontzeptuak aztertuta. Hirugarren artikulua, Aino Rinhaug-en "*My Name Is Legion: Literature and Genealogy in António Lobo Antunes*", Foucaulten eta Deleuze-ren proposamen teorikoetatik abiatzen da. Helburua botere harremanak ulertzea da; nazioaren diskurtsoak eta nazioa diskurtso gisa kontuan hartuta. Monografikoko azken artikuluan, "Re-enacting the Nation: Unsettling Narratives in the El Güegüense Theatre of Nicaragua", Alberto Guevarak alderatu egin ditu antzezlan baten irakurketa kritikoa eta jaialdietako eszenaratze ezberdinak. Proposamen honen arabera, antzerkian, mestizajetik, zalantzan jartzen da identitateen eta kulturen homogeneizatzea. Artikulu horietan guztietan, presente daude literaturaren teoria eta literatura konparatua, eta baita talde nortasunak egungo mapa globalean ezarritako inposizio geopolitikoetatik askatzen dituen pentsamoldea ere. Bide egiten diote beraz, izate nazionalaren ideia ontologikoa apurtzen duten pentsaera berriei.

Miszelanea sailak lau artikulua ditu oraingoan. "Gênero comercial em evidência: O filme Cidade de Deus manipula a realidade?" delakoan, Raquel de Medeiros Marcatok indarkeria errealista irudikatzeko zinema komertzialak darabiltzan estereotipoak aztertzen ditu. Владимир Луарсабишвили-en "к переводу стихотворения г. Арести 'Nire aitaren etxea defendatuko dut'" artikulua itzulpengintza poetikoaren arazoetako batzuk aztertzen ditu harreman esturik ez duten bi hizkuntzen artean. Euskarazko bertsioa kolaborazio berezia da, itzultzaileak berak bere lana azalduaz egina. Leticia Pérezek, "The Surrealist Collection of Objects" artikuluan, zenbait artista surrealisten bildumazaletasuna aztertzen du, gizartearen materialismoaren aurrean hartutako jarrera gisa. Azkenik, "L'Espagne sous le regard d'une Française: la *Relation du voyage d'Espagne* (1691) de Madame d'Aulnoy" artikuluan, Melissa Guenther-ek emakume espainiarren eta frantziarren irudikapenak alderatu ditu, XVII. mendeko bidaiari baten ikuspuntutik.

Behar bada, 452°F aldizkariaren bigarren ale honetako monografikoaren alderdirik interesgarriena da jarraipena baino haustura proposatzen duela. Irakurri eta interpretatzeko gonbidapena egin nahi genioke irakurleari, kritikoa izan dadila, epel gera ez dadila. Bigarren ale honetan ikuspuntu berritzaileak biltzea izan da gure xedea, aldizkariaren beraren helburuak laburbilduz, hedatzeko eta gaurkotzeko tresna dela uste baitugu: gaur egindako lana eskaintzen dugu, gaur ulertzeko literaturaren inguruan gertatzen ari dena.